

CURTEA
DE APEL CHIȘINĂU

2043, mun. Chișinău, str. Teilor 4
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209; Fax: (022) 635-355



CHISINAU
COURT OF APPEAL

4 Teilor str., Chișinău 2043
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209; Fax: (022) 635-355

No

Dosar nr. **3a-322/2021**

Data de 18.06.2021

Curtea Constituțională a RM

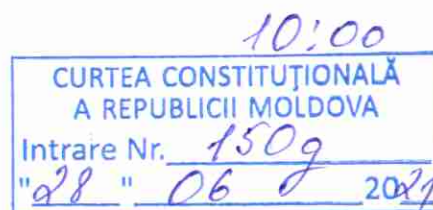
str. Alexandru Lăpușeanu nr. 28

Prin prezenta, Curtea de Apel Chișinău, vă expediază sesizarea privind excepția de neconstituționalitate în cauza de contencios administrativ la acțiunea înaintată de **Beșleagă Victor către Casa Națională de Asigurări Sociale, privind anularea deciziei.**

Anexe: sesizarea privind excepția de neconstituționalitate.
copia încheierii din 15.06.2021

Grefier :

Croitor Olesea





Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

A. Autorul excepției de neconstituționalitate

A.1. Persoană fizică

1. BEȘLEAGĂ

2. VICTOR

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecătii instanței de drept comun

La data de 29 iunie 2020, Victor Beșleagă, reprezentat de avocatul Lilian Osoian, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, cu privire la contestarea actelor administrative, obligarea recalculării pensiei și încasarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 03 februarie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani acțiunea depusă de Victor Beșleagă, reprezentat de avocatul Lilian Osoian a fost respinsă ca neîntemeiată.

La data de 07.02.2021, Victor Beșleagă, reprezentat de avocatul Lilian Osoian a depus cerere de apel împotriva hotărârii judecătoriei Chișinău (sediul Râșcani) din 03 februarie 2021, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de fond, cu emiterea unei noi decizii, de respingere a acțiunii.

Ședința instanței de apel a fost numită pentru examinare la data de 15.06.2021.

C. Obiectul sesizării

Articolul 61. Recalcularea pensiilor stabilite anterior

(1) „Recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi”, sub aspectul securității raporturilor juridice, neclarității și imprevizibilității legii, ceea ce este contrar art. 23 alin. (2) coroborat cu art. 16 alin. (2), art. 46 alin. (1) și (2) și art. 47 combinat cu art. 54 din Constituția Republicii Moldova.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție

În motivarea sesizării de neconstituționalitate, autorul sesizării formulează critici de neconstituționalitate extrinsecă.

A fortiori prin modul în care a fost adoptată legea supusă analizei de constituționalitate, aceasta încalcă principiul securității juridice consacrat de Constituție, prin raportare la principiul predictibilității legii.

Acest viciu de constituționalitate rezidă în faptul, că dispozițiile 61 alin. (1) din legea criticată, conform cărora „Recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în

aplicare a prezentei legi”, au fost adoptate cu încălcarea principiului predictibilității legislative în materia asigurării sociale cu pensii, instituit de prevederile art. 51 alin. (1) din aceeași lege, în aplicarea căruia, „reclaculare aste admisibileori de câte ori se modifică stagiul de cotizare”.

În ceea ce privește critica de neconstituționalitate intrinsecă, aceasta este raportată la prevederile art.16 alin.(1) și ale art.54 din Legea fundamentală, autorul sesizării susținând că reglementarea unor interdicții de recalucare a pensiilor (precum și stabilirea unei singuri pensii) doar în sarcina unor anumite categorii de cetățeni (și anume care se încadrează în Legea nr. 1544/1993) încalcă principiul fiscalității egale și principiul aplicării juste a sarcinii fiscale (principiul echității).

CADRUL CONSTITUȚIONAL INCIDENT:

Articolul 1

Statul Republica Moldova

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 15

Universalitatea

Cetățenii Republicii Moldova beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea.

Articolul 16

Egalitatea

(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sînt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

Articolul 47

Dreptul la asistență și protecție socială

(1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzînd hrana, îmbrăcămîntea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

(2) Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrînețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.

Articolul 54

Restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrîngerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Art. 61 alin. (1) din Legea criticată, se referă la situațiile cînd recalcularea pensiei se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. În același tempt se atestă o omisiune legislativă de a reglementa posibilitatea subiectului pensionării să solicite o reclalcuarea ulterioară după modificarea stagiului de cotizare.

În aceste circumstanțe, se atestă ipoteza unei ultraactivități a unei legi anterioare.

De asemenea, la dispoziția Casei Naționale de Asigurări Sociale este pusă o putere discreționară nelimitată.

Potrivit § 61 al hotărârii Curții Constituționale nr. 28 din 23 noiembrie 2015, uzul putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității.

În acest context, autorul sesizării apreciază necesar a fi precizat că, deși prin sumele plătite sub forma contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale, asiguratul și-a câștigat dreptul de a primi o pensie în cuantumul rezultat prin aplicarea principiului contributivității, astfel că dreptul la pensie este un drept modificat și obținut ulterior emiterii deciziei de pensionare, iar aici se poate vorbi de existența unui „drept câștigat“ asupra pensiei.

Întrunirea condițiilor legale pentru obținerea dreptului la pensie duce ex officio la acordarea acestui drept în lipsa unei cereri exprese formulate de asigurat în acest sens.

De asemenea, autorul sesizării consideră necesar de subliniat, că protecția constituțională de care se bucură cuantumul pensiei stabilit potrivit principiului contributivității și care constituie un drept câștigat vizează pensia calculate după ultimul loc de activitate, prin aplicarea reglementărilor în vigoare la momentul încetării raporturilor de muncă, or, în perioada ulterioară stabirii pensiei, cetățeanul a fost subiectul impunerii fiscale, participând la exercițiul fiscal-bugetar.

Cu privire la principiul clarității, previzibilității și predictibilității legii decelat în jurisprudența Curții Constituționale, autorul sesizării susține că din dispozițiile legii nu rezultă cu suficientă claritate raportul dintre prevederile a și efectele principiului contributivității, afirmat ca una dintre rațiunile avute în vedere la adoptarea actului normativ în discuție. Legiuitorul nu a reglementat un cadru clar, coerent și previzibil în privința recalculului pensiei, ceea ce constituie o încălcare Legii supreme. Prin urmare, din cauza lipsei de claritate, previzibilitate și predictibilitate a legii, dispozițiile respective pot da naștere, în practică, unor interpretări și aplicări neuniforme și arbitrare în procesul de stabilire a regimului asigurărilor sociale.

Mai mult, dubla calitate a pensionarului angajat în câmpul muncii de contribuabil al Bugetului Asigurărilor Sociale și beneficiar al Bugetului Asigurărilor Sociale, îl plasează într-o situație dezavantajată atunci când este privat de legiuitor de a obține reclacularea pensiei în corespundere cu principiul contributivității.

Jurisprudența Curții Supreme de Justiție în materie, demonstrează cu certitudine existența unei probleme sistemice în parte ace ține de egalitatea de tratament a subiecților Legii contestate.

Asigurarea stabilității financiare implică, însă, nu doar obligația de a menține dreptul la pensia de serviciu, ci și pe aceea de a nu suprima în mod nejustificat cuantumul acestui drept. Prin urmare, această obligație a statului de a asigura stabilitatea financiară a cetățenilor, ca o componentă a principiului constituțional al echității, este în mod flagrant încălcată prin instituirea taxei pentru veniturile din pensii și indemnizații pentru limită de vârstă, taxă care este de natură să genereze, sub aparența unei măsuri fiscale, o suprimare a drepturilor angajaților pensionați, stabilite în baza legii, și împovărarea

excesivă a lor, fără ca ulterior să beneficieze de dreptul la recalcularea pensiei.

În acest sens, autorul sesizării consideră că „nu se poate face abstracție de faptul că, în toate țările Uniunii Europene, este prevăzută prin Constituție obligativitatea statului de a garanta agenților publici, militarilor, etc., odată cu retragerea din activitate, plata unei pensii al cărei nivel să fie cât mai apropiat posibil de acela al ultimei remunerații, fixându-se pensii reprezentând 75 - 80% din această ultimă remunerație”.

În numeroase state europene (de exemplu, Cipru, Elveția, Italia, Luxemburg, Marea Britanie, Portugalia, Ungaria, Slovenia), statutul agenților publici, precum și pensia de serviciu fac obiectul unei legi speciale, întemeiat, în principal, pe specificul activității, pe rolul și importanța lor socială, pe riscul profesional, precum și pe incompatibilitățile și interdicțiile instituite prin Constituție sau prin lege.

În majoritatea statelor este instituită obligația constituțională de a garanta agentului public la încetarea funcției plata unei pensii al cărei nivel să fie cât mai apropiat posibil de acela al ultimei remunerații, fiind astfel transpuse adecvat *mutatis mutandis* Directivele nr.86/378/CEE și nr.96/97/CEE și fixându-se pensii între 70-85% din această remunerație.

În acest context, prezintă relevanță și faptul că, potrivit directivelor, „criteriile decisive pentru încadrarea unui sistem de securitate socială ca sistem ocupațional sunt: a) să se refere la o categorie particulară de lucrători; b) să fie direct legat de perioada de serviciu; c) pensia să fie calculată prin raportare la ultimul salariu al lucrătorului”.

Autorul sesizării invocă Cauza Beune C-7/1993, în care Curtea de Justiție a Uniunii Europene a precizat clar aceste criterii decisive, subliniind că expresia „ultimul salariu” nu trebuie înțeleasă strict, ea putând reprezenta chiar și „media salariilor din ultimele luni de angajare”, intrând în aria de reglementare din art.141 al Tratatului UE. Or, prioritatea normelor comunitare și aplicabilitatea lor imediată și directă în dreptul nostru intern își are temei constituțional în art. 4 alin.(2) din Constituție.

Având în vedere caracterul nejustificat al măsurii, autorul sesizării conchide, că limitarea în dreptul de a solicita recalcularea pensiei de către subiecții Legii nr. 1544/1993 este de natură să încalce și dispozițiile art.47 din Constituție, precum și pe cele ale art.1 din Protocolul nr.1 adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

În considerarea celor statuate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Hotărârea din 12 aprilie 2006, pronunțată în Cauza Stec și alții împotriva Marii Britanii, dar și în alte cauze precum Hotărârea din 28 aprilie 2009, pronunțată în Cauza Rasmussen împotriva Poloniei, și Hotărârea din 12 octombrie 2004, pronunțată în Cauza Kjartan Asmundsson împotriva Islandei, Înalta Curte de Casație și Justiție invocă Decizia de respingere nr.29 din 12 decembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.925 din 27 decembrie 2011, pronunțată în procedura recursului în interesul legii, în care a reținut următoarele: „În mod corect instanțele au constatat că pensiile de serviciu, stabilite în temeiul actelor normative speciale în baza cărora cei vizați le încasau, reprezintă un «interes patrimonial» ce intră în sfera de protecție a art.1 din Protocolul nr.1 adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, atât sub aspectul părții contributive (partea achitată de la bugetul

asigurărilor sociale de stat), cât și sub aspectul părții necontributive (care se suportă de la bugetul de stat).”

Prin urmare, devine evident că, în raport cu lipsa unei justificări rezonabile a măsurii, instituirea acesteia este de natură să genereze o încălcare și a prevederilor art.1 din Protocolul 1 la convenție.

Analizând dubla calitate de contribuabil-pensionar, apare necesară evidențierea distincției dintre fiscalitate și parafiscalitate: astfel, în vreme ce fiscalitatea are ca scop acoperirea cheltuielilor publice, circumstanțiind o obligație a contribuabilului, parafiscalitatea vizează un interes sau o nevoie a acestuia, care este satisfăcut/ă prin contraprestația primită în schimbul sumei plătite, circumstanțiind modul în care contribuabilul își exercită un drept.

Dincolo de scopul pentru care sunt percepute, diferența dintre fiscalitate și parafiscalitate rezultă și din beneficiarii acestora, adică statul și unitățile administrativ-teritoriale, în cazul fiscalității, respectiv alte entități de drept public sau privat decât statul sau unitățile administrativ-teritoriale, în cazul parafiscalității. Cu alte cuvinte, fiscalitatea are legătură cu necesitatea statului de a-și preconstitui mijloacele necesare finanțării structurii administrative create în scopul satisfacerii nevoilor generale ale societății și ale cetățenilor săi, în vreme ce parafiscalitatea asigură finanțarea instituțiilor și/sau a organismelor care prestează anumite servicii publice.

În ceea ce privește principiul previzibilității legii, se observă că autoritatea legiuitoare, Parlamentul sau Guvernul, după caz, are obligația de a edicta norme care să respecte trăsăturile referitoare la claritate, precizie, previzibilitate și predictibilitate. Referitor la aceste cerințe, Curtea Europeană a Drepturilor Omului s-a pronunțat în mod constant, statuând că o normă este previzibilă numai atunci când este redactată cu suficientă precizie, în așa fel încât să permită oricărei persoane - care, la nevoie, poate apela la consultanță de specialitate - să își corecteze conduita (Hotărârea din 29 martie 2000, pronunțată în Cauza Rotaru împotriva României, Hotărârea din 23 septembrie 1998, pronunțată în Cauza Petra împotriva României), iar cetățeanul trebuie să dispună de informații suficiente referitoare la normele juridice aplicabile într-un caz dat și să fie capabil să prevadă, într-o măsură rezonabilă, consecințele care pot apărea dintr-un act determinat. Pe scurt, legea trebuie să fie, în același timp, accesibilă și previzibilă (Hotărârea din 26 aprilie 1979, pronunțată în Cauza Sunday Times împotriva Regatului Unit).

Impunerea de reguli noi cu privire la recalcularea pensiilor ale cărei natură și regim juridic sunt incerte, pun destinatarii normelor în imposibilitatea de a răspunde noilor cerințe legislative. Lipsa de previzibilitate și de coerență legislativă este contrară principiului securității raporturilor juridice civile care constituie o dimensiune fundamentală a statului de drept. Omisiunea de a reglementa norme clare și previzibile, menite să asigure coerența cadrului normativ aplicabil în domeniu, reprezintă, astfel, o încălcare a exigențelor constituționale care consacră principiul securității juridice și a principiului încrederii legitime, principii care impun legiuitorului limite în activitatea de modificare a normelor juridice, limite care să asigure stabilitatea regulilor instituite.

Prin urmare, Curtea urmează să analizeze cel de-al doilea aspect, respectiv în ce

măsură dispozițiile legale criticate păstrează într-o relație de echilibru cele două drepturi menționate, care dau expresie a două interese contrare, cel individual și cel public, respectiv dacă prin dubla calitate juridică contribuabil-salariat (privat de dreptul de a cere recalcularea pensiei în virtutea art. 61 alin. (1) din Legea contestată) se afectează dreptul de proprietate al contribuabililor și, implicit, având în vedere natura statutului de pensionar, dreptul la pensie al acestora, cu consecințe asupra principiului nediscriminării în materia așezării sarcinilor fiscale.

Autorul sesizării arată, în jurisprudența Curții „distinct de exigențele Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Constituția Republicii Moldova prevede, în mod expres, că dreptul la pensie ca drept fundamental. Textul constituțional nu califică dreptul la pensie doar din perspectiva unui interes patrimonial al persoanei, ci, consacrand în mod expres dreptul la pensie ca un drept fundamental, impune statului obligații constituționale suplimentare, astfel încât să se asigure un nivel de ocrotire al acestui drept superior celui prevăzut de Convenție și de protocoalele sale adiționale”.

În aceste condiții, este indubitabil că dreptul la pensie este un drept preconstituit încă din perioada activă a vieții individului, acesta fiind obligat prin lege să contribuie la bugetul asigurărilor sociale de stat procentual raportat la nivelul venitului realizat.

Corelativ, se naște obligația statului ca în perioada pasivă a vieții individului să îi plătească o pensie al cărei quantum să fie guvernat de principiul contributivității, cele două obligații fiind intrinsec și indisolubil legate. Scopul pensiei este acela de a compensa în perioada pasivă a vieții persoanei asigurate contribuțiile vărsate de către aceasta la bugetul asigurărilor sociale de stat în temeiul principiului contributivității și de a asigura mijloacele de subzistență a celor ce au dobândit acest drept în condițiile legii (perioadă contributivă, vârstă de pensionare etc.). Astfel, statul are obligația pozitivă de a lua toate măsurile necesare realizării acestei finalități și de a se abține de la orice comportament de natură a limita dreptul la asigurări sociale”.

În continuare, este indispensabil statuat că, deși sumele plătite cu titlu de contribuție la asigurările sociale nu reprezintă un depozit la termen și, prin urmare, nu pot da naștere vreunui drept de creanță asupra statului sau asupra fondurilor de asigurări sociale, „acestea îndreptățesc persoana care a realizat venituri și care a plătit contribuția sa la bugetul asigurărilor sociale de stat să beneficieze de o pensie care să reflecte nivelul veniturilor realizate în perioada activă a vieții. Quantumul pensiei, stabilit potrivit principiului contributivității, se constituie într-un drept câștigat, astfel încât diminuarea acestuia nu poate fi acceptată nici măcar cu caracter temporar. Prin sumele plătite sub forma contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale, persoana în cauză practic și-a câștigat dreptul de a primi o pensie în quantumul rezultat prin aplicarea principiului contributivității; astfel, contributivitatea ca principiu este de esența dreptului la pensie, iar derogările, chiar și temporare, referitoare la obligația statului de a plăti quantumul pensiei, rezultat în urma aplicării acestui principiu, afectează substanța dreptului la pensie”.

Cu privire la dreptul legiuitorului de a reaseza sistemul de calcul al pensiilor, bazându-se pe principiul contributivității, nu poate fi negată evoluția reglementării

juridice a acestui domeniu, însă a statuat că „dacă prin reșezarea sistemului de calcul al pensiei [...] rezultă un quantum mai mic al acesteia, statul este obligat [...] să mențină în plată quantumul pensiei stabilit potrivit reglementărilor în vigoare dacă acesta este mai avantajos. Aceasta este o măsură de protecție a persoanelor care beneficiază de pensie în sensul dreptului recunoscut de Constituție, constituind, de asemenea, o speranță legitimă a asiguratului, întemeiată pe prevederile legale în vigoare cu privire la obținerea și încasarea unui anumit quantum al pensiei”.

Pentru a pecetlui garanțiile constituționale referitoare la dreptul la pensie, având în vedere gradul ridicat de protecție oferit prin Constituție acestui drept, reducerea quantumului pensiei contributive, indiferent de procent și indiferent de perioadă, nu poate fi realizată.

Rezultă că art. 54 din Constituție nu poate fi invocat ca temei pentru restrângerea exercițiului dreptului la pensie”, întrucât dificultățile bugetului asigurărilor sociale de stat nu pot fi opuse dreptului la pensie în sensul diminuării, chiar și temporare, a quantumului pensiei, dreptul constituțional la pensie neputând fi afectat de proasta gestionare a bugetului respectiv de către stat.

În concluzie se reține că, pentru identitate de rațiune, în materia pensiilor de serviciu, sarcinile fiscale instituite de legiuitor asupra acestor venituri nu pot afecta/diminua componenta contributivă a acestora. Numai într-o atare situație, modul de reglementare a contributivității fiscale asigură un echilibru între dreptul de proprietate al contribuabilului (dobândit prin contribuția anterioară la bugetul asigurărilor sociale de stat) și dreptul statului de a impune taxe și impozite.

Întrucât componenta contributivă a pensiei de serviciu nu constituie bază de impunere a sarcinii fiscale, quantumul pensiei din sistemul public stabilită în baza principiului contributivității este afectat disproporționat, or legiuitorul a creat o discriminare între contribuabilii-pensionari beneficiari ai pensiilor obținute în baza unor legi sau statute speciale și pensionarii necontribuabili.

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție

Sintetizând cele expuse mai sus, considerăm că art. 61 alin. (1) al Legii nr. 1544/1993 potrivit căruia : „recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi”, nu corespund principiului securității raporturilor juridice, suferă din punct de vedere al clarității și imprevizibilității legii, ceea ce este în contradicție cu art. 23 alin. (2) coroborat cu art. 16 alin. (2), art. 46 alin. (1) și (2) și art. 47 combinat cu art. 54 din Constituția Republicii Moldova.

Pentru considerentele expuse în sesiare, facem apel la Înțelepciunea Onorartei Curți și,

SOLICITĂM:

- Declararea sesizării ca fiind admisibilă;
- Exercițarea controlului de constituționalitate asupra textului de lege de la art. 61 alin. (1) din Legea nr. 1544/1993;
- Declararea art. 61 alin. (1) din Legea nr. 1544/1993 ca fiind neconstituțional;

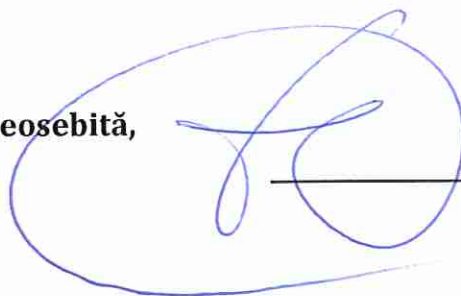
F. Lista documentelor relevante (dacă este cazul)

-Piesele cauzei examinate în ordinea contenciosului administrativ;

G. Declarația și semnătura autorului sesizării:

Declar pe proprie onoare ce toate informațiile utilizate în prezenta sesizare sunt veridice.

**Cu o considerație deosebită,
Autorul sesizării**



Victor BEȘLEAGĂ

Instanța de fond: Judecătoria Chișinău (sediul Râșcani) (jud. Gandrabur Marcel)
Dosarul nr. 3a-322/21 (2-20072757-02-3a-03032021)

ÎNCHEIERE

15 iunie 2021

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Chișinău

Completul de Contencios Administrativ în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Bostan Angela
Negru Veronica și Grigore Dașchevici

Examinînd cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate depusă în cadrul examinării cererii de apel declarate de Beșleagă Victor asupra hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Râșcani) din 03 februarie 2021, adoptată la acțiunea în contencios administrativ înaintată de Beșleagă Victor împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale și Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Basarabeasca cu privire la contestarea actului administrativ individual defavorabil și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil,

CONSTATĂ:

Circumstanțele cauzei.

La data de 29 iunie 2020 Beșleagă Victor a înaintat acțiune de contencios administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale și Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Basarabeasca solicitând constatarea că prin emiterea deciziei nr. 43/2020/6633 din 18 mai 2020 și a refuzului de a anula decizia respectivă i-a fost încălcat dreptul de a beneficia de pensie pentru vechime în muncă în mărimea stabilită de lege, declararea ilegalității răspunsului din 11 iunie 2020 pe marginea cererii prelabile, declararea ilegalității deciziei nr. 43/2020/6633 din 18 mai 2020 prin care s-a refuzat în recalcularea pensiei pentru vechime în muncă, obligarea emiterii deciziei în temeiul căreia să se dispună recalcularea și începînd cu momentul încetării raporturilor de serviciu – 11 septembrie 2019 achitarea pensiei pentru vechime în muncă, avînd la bază calculul vechimii în muncă de 27 ani 09 luni 29 zile, precum și compensarea prejudiciului moral în sumă de 10 000 lei.

Hotărârea instanței de fond ce constituie obiectul apelului.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Râșcani) din 03 februarie 2021, s-a respins ca neîntemeiată acțiunea înaintată de Beșleagă Victor împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale și Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Basarabeasca cu privire la obligarea recalculării pensiei.

Argumentele apelantului vis-a-vis de pretinsele încălcări.

Invocînd ilegalitatea hotărârii instanței de fond, la 08 februarie 2021, Beșleagă Victor, prin intermediul reprezentantului său, avocatul Osoian Lilian a declarat apel asupra hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Râșcani) din 03 februarie 2021.

Prin cererea din 14 iunie 2021, apelantul Beșleagă Victor a înaintat o cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, a art. 61 alin. (1) din Legea asigurării cu pensii a

militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, nr. 1544-XII din 23.06.1993, pe motivele indicate în sesizare.

Studiind cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate înaintată de apelantul Beșleagă Victor și înscrisurile anexate în susținerea acesteia, Completul judiciar concluzionează despre necesitatea ridicării excepției de neconstituționalitate și de a remite Curții Constituționale sesizarea respectivă - din următoarele considerente.

Potrivit Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, *excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu.*

În conformitate cu § 76 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, *în momentul în care judecătorul ordinar constată sau este invocată de către părți o anumită incertitudine privind constituționalitatea actului aplicabil, acesta este obligat să demareze procesul de exercitare a controlului constituționalității.*

În temeiul § § 79-80 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, *controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legiuitorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate. Curtea menționează că dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil.*

Dispozițiile § § 82-83 din aceeași hotărâre prevăd că, *Curtea a reținut că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.*

În conformitate cu prevederile art. 195 Cod administrativ, *procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169-171.*

În conformitate cu dispozițiile normei procesuale statuate de art. 12¹ alin. (1)-(3), (5) CPC, (1) *În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională. (2) La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:*

a) *obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;*

b) *excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este*

ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale avînd ca obiect prevederile contestate.

(3) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amîină pledoariile.

(5) Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărîrii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.

Astfel, examinînd condițiile necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate, Completul de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, concluzionează că respectivele condiții la caz, sunt întrunite – motive din care, cererea apelantului Beșleagă Victor urmează a fi admisă.

Drept urmare a celor justificate, ținînd cont de faptul că obiectul sesizării intră în categoria actelor cuprinse la art.135 alin. (1) lit.a) din Constituție - fiind o lege organică, prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei, iar Curtea Constituțională nu s-a expus anterior referitor la prevederile care se invocă a fi neconstituționale, Completul specializat în examinarea cauzelor de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău va prezenta Curții Constituționale sesizarea depusă de către apelantul Beșleagă Victor.

În conformitate cu prevederile art. 195 Cod administrativ, art.art .12¹, 269-270 CPC, Completul de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,

DISPUNE:

Se admite cererea apelantului Beșleagă Victor privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Se sesizează Curtea Constituțională în vederea soluționării cererii depuse de apelantul Beșleagă Victor privind ridicarea excepției de neconstituționalitate în temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția RM.

Se remite după competență Curții Constituționale sesizarea depusă de apelantul Beșleagă Victor privind ridicarea excepției de neconstituționalitate în cadrul examinării în ordine de apel a acțiunii în contencios administrativ înaintată de Beșleagă Victor împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale și Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Basarabeasca cu privire la contestarea actului administrativ individual defavorabil și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele completului,

Judecătorul

/semnat/

Bostan Angela

Judecătorii

/semnat/

Negru Veronica



/semnat/

Dașchevici Grigore